

**ПОСТАНОВА № 31**  
**Пленуму Верховного Суду України**

від 26 грудня 2016 року

**Про звернення до Конституційного Суду України  
з конституційним поданням щодо офіційного тлумачення  
сполучення слів «як неправосудного»**

Обговоривши 16 грудня 2016 року внесений Головою Верховного Суду України Романюком Я.М. проект звернення до Конституційного Суду України щодо вирішення питання про офіційне тлумачення слова «неправосудного» в частині четвертій статті 62 Конституції України та відповідності (конституційності) статті 375 Кримінального кодексу України статті 6, частині першій статті 8, частинам першій і четвертій статті 64, частині першій статті 126, пунктам 8 і 9 частини другої статті 129, частині першій статті 129<sup>1</sup> Конституції України, урахувавши пропозиції судді Верховного Суду України Волкова О.Ф. про внесення конституційного подання щодо офіційного тлумачення сполучення слів «як неправосудного», ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України, та розглянувши це подання в запропонованій редакції, керуючись статтею 150 Конституції України, статтями 13, 38–41, 93 Закону України «Про Конституційний Суд України», пунктом 5 частини другої статті 38, пунктом 5 частини другої статті 46 Закону України від 7 липня 2010 року № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» (із наступними змінами), окремими положеннями пункту 7 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» у взаємозв'язку з положеннями підпункту 3 пункту 16<sup>1</sup> розділу XV «Перехідні положення» Конституції України, Пленум Верховного Суду України

**п о с т а н о в л я є :**

Звернутися до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо офіційного тлумачення сполучення слів «як неправосудного», ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України.

**Голова  
Верховного Суду України**

**Я.М. Романюк**

**Секретар Пленуму  
Верховного Суду України**

**М.І. Гриців**



# ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

01043, м. Київ, вул. Пилипа Орлика, 8

---

Конституційний Суд України

## КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

щодо офіційного тлумачення сполучення слів «як неправосудного»,  
ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України

З метою забезпечення конституційного порядку у сфері функціонування судової влади в Україні, дотримання принципів верховенства права, основних засад здійснення судочинства в Україні, поваги до прав й основних свобод людини, реалізуючи повноваження, надане Конституційному Суду України пунктом 1 частини першої статті 150 Конституції України від 28 червня 1996 року (зі змінами, унесеними згідно із Законом України від 2 червня 2016 року № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)»), пунктом 5 частини другої статті 36 Закону України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон № 1402-VIII) у взаємозв'язку з положеннями підпункту 3 пункту 16<sup>1</sup> розділу XV «Перехідні положення» Конституції України та пункту 2, окремими положеннями пункту 7 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII, керуючись статтями 39, 40, 71 і 82 Закону України від 16 жовтня 1996 року № 422/96-ВР «Про Конституційний Суд України», Пленум Верховного Суду України звертається з поданням щодо необхідності тлумачення сполучення слів «як неправосудного», ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України.

Зазначене обґрунтовується нижченаведеним.

## **1. Необхідність офіційного тлумачення сполучення слів «як неправосудного», ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України**

Відповідно до частини четвертої статті 62 Основного Закону України *«у разі скасування вироку суду як неправосудного держава відшкодовує матеріальну і моральну шкоду, завдану безпідставним засудженням».*

Водночас зазначена норма Основного Закону України не розкриває змісту поняття «як неправосудного», унаслідок чого практична реалізація цього поняття призводить до неоднакового тлумачення, зокрема, органами досудового розслідування конкретних дій суддів з ухвалення судових рішень та, з іншого боку, формує щоденне неоднозначне (довільне) тлумачення цього поняття при практичному його застосуванні.

Практична необхідність офіційного тлумачення сполучення слів «як неправосудного», ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України, у взаємозв'язку з наслідками скасування вироку, зумовлена тим, що зазначене поняття не дістало конкретизації в поєднанні з поняттями «незаконність» і «необґрунтованість» у жодному законодавчому акті України, а це є ризиком порушення прав громадян на справедливий судовий захист і гарантій незалежності суддів під час здійснення ними правосуддя.

Крім того, до Верховного Суду України надійшло звернення суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, які констатують необхідність офіційного тлумачення поняття «неправосудного», який, зокрема, міститься в статті 375 Кримінального кодексу України.

Так, забезпечення правової визначеності під час вирішення питань, пов'язаних з матеріальними та процесуальними підставами кримінальної відповідальності судді за постановлення завідомо неправосудного рішення, має істотне значення для створення належних умов здійснення правосуддя в державі. При цьому з огляду на практику Європейського суду з прав людини невід'ємним елементом принципу правової визначеності є єдність та стабільність судової практики, завдяки якій можуть бути подолані прогалини, зумовлені недосконалим та недостатньо чітким формулюванням

правових норм, зокрема тих, які визначають засади кримінальної відповідальності.

Зважаючи на відсутність офіційного тлумачення поняття «неправосудного» в Конституції України та відсутність розкриття змісту цього поняття в законах України, Пленум Верховного Суду України наголошує, що саме Конституційний Суд України повинен надати офіційне тлумачення сполучення слів «як неправосудного», ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України, з метою формування правопорядку в Україні на засадах принципу верховенства права й неухильного забезпечення принципу правової визначеності як його складової, недопущення втручання в здійснення суддею його функцій особами, які незадоволені прийнятим рішенням, з метою забезпечення майбутньої практичної дієвості судово-конституційної реформи щодо правосуддя в частині неухильного забезпечення дотримання незалежності суддів під час здійснення ними правосуддя, а також з метою забезпечення дієвості державного захисту права будь-якої особи й громадянина на справедливий і незалежний суд. Таке офіційне тлумачення дасть змогу кожному судді й суду під час здійснення правосуддя визначитися, яке саме рішення є неправосудним, оскільки наразі при практичній реалізації відповідних положень законодавства формується неоднакове розуміння поняття «неправосудний» органами досудового розслідування та судами.

На переконання Пленуму Верховного Суду України, з'ясовуючи значення цього поняття, слід виходити з тлумачення іменника «неправосудність». Це, у свою чергу (для практичного застосування цього поняття), вимагає з'ясування змісту поняття «правосудність». Зміст зазначених понять не розкрито ні на конституційному, ні на законодавчому рівнях.

Однією з ключових вимог до судового рішення є його правосудність. Це юридичний критерій, дотримання якого перевіряють суди вищих інстанцій. Правосудність є основною вимогою якості судового рішення, порушення якої є підставою для скасування чи зміни судового рішення.

Правосуддя в Україні функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд. Так, згідно із частиною першою статті 7 Закону

№ 1402-VIII кожному гарантується захист його прав, свобод та інтересів у розумні строки незалежним, безстороннім і справедливим судом, утвореним законом. Крім того, учасники судового процесу та інші особи мають право на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення (частина перша статті 14 Закону № 1402-VIII).

Єдиний закон, у якому вжито, але не розкрито поняття «неправосудний», є стаття 375 Кримінального кодексу України, положеннями частини першої якої передбачено, що *«постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанов - карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років»*.

При цьому всі інші законодавчі акти матеріального й процесуального права не оперують поняттями «неправосудне рішення», «неправосудний вирок», а містять у своєму змісті поняття «незаконне рішення», що підкреслює практичну необхідність тлумачення сполучення слів «як неправосудного», ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України.

Так, згідно із частиною першою статті 1176 Цивільного кодексу України *«школа, завдана фізичній особі внаслідок її незаконного засудження, незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, незаконного застосування запобіжного заходу, незаконного затримання, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт, відшкодовується державою у повному обсязі незалежно від вини посадових і службових осіб органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду»*. Зазначена норма має сім частин, і в кожній ідеться про незаконне судове рішення. Порядок відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю ... суду, визначений частиною сьомою цієї статті, передбачає, що відшкодування такої шкоди встановлюється законом. Таким є Закон України від 1 грудня 1994 року № 266/94-ВР «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду». Практична реалізація забезпечення відшкодування зазначеної шкоди гарантується щорічним закріпленням певної суми коштів у

кодi програмної класифікації № 3504030 у додатку 3 до законів України «Про Державний бюджет України на відповідний рік».

Отже, практична реалізація порядку відшкодування шкоди, завданої незаконним судовим рішенням, у цілому відповідає частині четвертій статті 62 Конституції України, що дає змогу дійти висновку про певне ототожнення понять «неправосудність» і «незаконність» під час їх застосування, незважаючи на відсутність офіційної інтерпретації останніх.

Також чинні процесуальні кодекси України містять вимоги до судового рішення. Так, відповідно до частини першої статті 159 Кодексу адміністративного судочинства України, частини першої статті 213 Цивільного процесуального кодексу України, частини першої статті 370 Кримінального процесуального кодексу України судові рішення повинно бути законним й обґрунтованим.

Аналізуючи закріплені процесуальними кодексами вимоги до законного судового рішення шляхом формування висновку від протилежного, слід зробити висновок, що незаконним є рішення: ухвалене некомпетентним судом; ухвалене не відповідно до норм матеріального права та з порушенням вимог щодо кримінального провадження, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України (частина друга статті 370 цього Кодексу); ухвалене не відповідно до норм матеріального права та з порушенням норм процесуального права (частина друга статті 159 Кодексу адміністративного судочинства України); яким суд, не виконавши всі вимоги цивільного судочинства, вирішив справу з порушенням закону (частина друга статті 213 Цивільного процесуального кодексу України).

Водночас необґрунтованим слід вважати рішення, ухвалене: на підставі не об'єктивно з'ясованих обставин, які не підтверджені доказами, дослідженими під час судового розгляду та не оціненими судом відповідно до статті 94 Кримінальним процесуальним кодексом України (частина третя статті 370 цього Кодексу); на підставі не повно й не всебічно з'ясованих обставин в адміністративній справі, підтверджених тими доказами, які не були досліджені в судовому засіданні (частина третя статті 159 Кодексу адміністративного судочинства України); на основі не повно і не всебічно з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених тими доказами, які не були досліджені в судовому

засіданні (частина третя статті 213 Цивільного процесуального кодексу України).

Також про незаконність судового рішення свідчать істотне порушення вимог кримінального процесуального закону та неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність. Відповідно до частини першої статті 412 Кримінального процесуального кодексу України істотними порушеннями вимог кримінального процесуального закону є такі порушення вимог цього Кодексу, які перешкодили чи могли перешкодити суду ухвалити законне та обґрунтоване судове рішення. Неповнота судового розгляду й невідповідність висновків суду, викладених у судовому рішенні, фактичним обставинам кримінального провадження свідчать про необґрунтованість судового рішення (стаття 409 цього Кодексу).

Отже, з аналізу статей процесуальних кодексів України випливає, що в усіх випадках, коли суд вищого рівня скасовує судове рішення суду нижчої інстанції, він установлює порушення судом норм матеріального та/або процесуального права, унаслідок чого судове рішення, яке скасовується, є незаконним. Або ж суд вищого рівня установлює неповноту судового розгляду та/або невідповідність висновків суду, викладених у судовому рішенні, фактичним обставинам кримінального провадження, унаслідок чого судове рішення скасовується як необґрунтоване.

Ототожнення поняття «неправосудність» із поняттям «незаконність» та/або «необґрунтованість» призведе до того, що всі судові рішення, які були скасовані судами апеляційної чи касаційної інстанцій, у тому числі рішення, у яких суд помилково чи передчасно, однак за відсутності грубої недбалості чи злочинного наміру, дійшов певних висновків і які вплинули на ухвалення ним рішення, повинні визнаватися неправосудними. Проте зазначене суперечить конституційно-правовим засадам існування правосуддя в цілому.

Так, практична реалізація підпункту «а» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, зокрема, щодо *«іншого істотного порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило учасникам судового процесу реалізацію наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків або призвело до порушення правил щодо юрисдикції або складу суду»* може призвести до підміни понять

«дисциплінарна відповідальність судді» та «кримінальна відповідальність судді» в розрізі питання притягнення судді до відповідальності внаслідок недбалості.

Зазначене також переконує в необхідності офіційного тлумачення поняття «як неправосудного» в частині четвертій статті 62 Основного Закону України. Адже відповідно до пункту 66 Рекомендацій CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів установлено, що тлумачення суддями закону, оцінювання фактів та доказів не повинно бути приводом для цивільної або дисциплінарної відповідальності, за винятком випадків злочинного наміру чи грубої недбалості.

Викладене підкреслює необхідність чіткого розмежування понять «неправосудність», «незаконність» та/або «необґрунтованість» задля досягнення мети захисту суддів від необґрунтованого обвинувачення.

На переконання Пленуму Верховного Суду України, з метою дотримання конституційного принципу «обов'язковості судового рішення, що набрало законної сили», під час офіційного тлумачення сполучення слів «як неправосудного» потребує з'ясування також момент виникнення «неправосудності», зокрема, у разі скасування судового рішення, у разі набрання судовим рішенням законної сили та в разі якщо таке рішення не оскаржувалося та/або не підлягає оскарженню згідно з приписами чинного процесуального законодавства.

У частині четвертій статті 62 Конституції України закріплено застереження про обов'язкові наслідки постановлення суддею особливого рішення – *скасування* вироку як неправосудного.

Отже, якщо сторони не оскаржили судове рішення, виникає необхідність офіційного тлумачення моменту виникнення неправосудності, виходячи із законної сили рішення та конституційної вимоги *скасування* вироку як неправосудного та зважаючи на такий конституційний принцип забезпечення стабільності правопорядку, як обов'язковість судового рішення.

Водночас зазначений аспект порушує також принцип рівності громадян перед законом та створює правову невизначеність, оскільки за наслідками ухвалення аналогічних судових рішень суддя, рішення якого було оскаржено і скасовано, та суддя, рішення якого не оскаржувалося, опиняться в різному



правовому становищі. Діяння першого буде вважатися злочинним, а діяння другого – ні.

Конституційний Суд України у своїх рішеннях неодноразово зазначав, що згідно із частиною першою статті 8 Основного Закону в Україні визнається й діє принцип верховенства права. Складовою верховенства права є принцип правової визначеності, основою якого є ідея передбачуваності очікування суб'єктом відносин визначених правових наслідків (правового результату) своєї поведінки, яка відповідає наявним у суспільстві нормативним приписам. Конституційний Суд України у своїх рішеннях неодноразово наголошував на тому, що принцип правової визначеності вимагає ясності й однозначності правової норми та забезпечення того, щоб ситуації й правовідносини залишалися передбачуваними (правові позиції Конституційного Суду України в рішеннях від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010, від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010, від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011).

Також у Рішенні Європейського суду з прав людини у справі «Реквенї проти Угорщини» від 20 травня 1999 року зазначено: *«Норма не може вважатися «законом», якщо вона не сформульована з достатньою чіткістю, яка надає громадянину можливість керуватися нею у своїх діях: він повинен бути здатним (якщо необхідно, то за допомогою відповідних консультацій) передбачити достатньою мірою за певних обставин наслідки, які можуть бути спричинені такою дією. Передбачуваність цих наслідків з абсолютною впевненістю не потрібна: досвід показує, що цього досягнути неможливо. Хоча певність, безумовно, бажана, прагнення забезпечити її може призвести до надмірної ригідності, хоча закон має завжди відповідати обставинам, що змінюються»* (п. 34).

Крім того, відповідно до пунктів 5.2 та 5.3 Європейської хартії про закон «Про статус суддів» Лісабон від 10 липня 1998 року державою гарантується відшкодування збитків за шкоду, заподіяну в результаті протиправної поведінки або незаконних дій судді під час виконання ним обов'язків судді. Законом може передбачатися можливість, аби держава могла порушити справу з метою примусити суддю компенсувати суму, виплачену державою за шкоду, заподіяну ним, у разі грубого й

невиправданого порушення правил, що регулюють виконання обов'язків суддями. Кожна особа повинна мати можливість оскаржити неправильно винесене рішення в конкретній справі до незалежного органу без необхідності дотримання окремих формальностей. Там, де в результаті повного та ретельного розгляду цей орган виявить безперечне порушення з боку судді, як це зазначається в пункті 5.1, цей орган має повноваження передати справу на розгляд дисциплінарної інстанції або принаймні рекомендувати здійснити таку передачу органу, що має відповідну компетенцію згідно із судовим законом.

Отже, наведене свідчить про практичну необхідність офіційного тлумачення сполучення слів «як неправосудного», ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України, в аспекті співвідношення понять «неправосудність», «незаконність», «необґрунтованість», а також в аспекті необхідності офіційного роз'яснення моменту встановлення «неправосудності» судового рішення у взаємозв'язку з конституційним принципом «обов'язковості судового рішення, що набрало законної сили».

## **2. Щодо повноважності Верховного Суду України бути суб'єктом права на конституційне подання після 30 вересня 2016 року до утворення Верховного Суду**

2 червня 2016 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (Голос України, 29.06.2016, № 118), яким унесено зміни до Конституції України в частині правосуддя і який набрав чинності з 30 вересня 2016 року.

Крім того, 2 червня 2016 року Верховна Рада України прийняла Закон № 1402-VIII (Голос України, 16.07.2016, № 132–133), який також набрав чинності з 30 вересня 2016 року. Закон № 1402-VIII покликаний забезпечити імплементацію відповідних змін.

Верховний Суд України, реалізуючи повноваження, надане йому пунктом 5 частини другої статті 38, пунктом 5 частини другої статті 46 Закону України від 7 липня 2010 року № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» (із наступними змінами), окремими положеннями пункту 7 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII у

взаємозв'язку з положеннями підпункту 3 пункту 16<sup>1</sup> розділу XV «Перехідні положення» Конституції України, керуючись статтями 39, 40, 71 і 82 Закону України «Про Конституційний Суд України», відповідно до постанови Пленуму Верховного Суду України від 3 жовтня 2016 року вніс конституційне подання до Конституційного Суду України щодо конституційності окремих положень Закону № 1402-VIII.

Таке повноваження Пленуму Верховного Суду України є чинним і може бути реалізоване після 30 вересня 2016 року до утворення Верховного Суду, виходячи безпосередньо зі змісту підпункту 3 пункту 16<sup>1</sup> розділу XV «Перехідні положення» Конституції України, у якому закріплено, що *«судді, які обрані суддями безстроково, продовжують здійснювати свої повноваження до звільнення або до припинення їх повноважень з підстав, визначених Конституцією України»*, оскільки одним із повноважень суддів Верховного Суду України є право скликати Пленум і розглядати питання, зокрема, щодо прийняття рішення про звернення до Конституційного Суду України з питань конституційності законів та інших правових актів (пункт 5 частини другої статті 46 Закону України від 7 липня 2010 року № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» (із наступними змінами)).

Верховний Суд України реалізував своє повноваження як найвищий орган судової влади – єдиний суб'єкт звернення до Конституційного Суду України серед судів загальної юрисдикції – з метою забезпечення конституційного порядку у сфері функціонування судової влади в Україні, забезпечення гарантій незалежності суддів, доступу громадян до правосуддя та реалізації права кожного на розгляд його справи незалежним і безстороннім судом у визначені законом строки, недопущення звуження змісту та обсягу наявних прав і свобод під час прийняття нових законів або внесення змін до чинних законів.

Конституція України як джерело правового регулювання найвищої форми, як і належить Основному Закону, посідає найвище місце в національній правовій системі. Конституція України як особливий акт найвищої юридичної сили не просто складається з правових норм, а закріплює найвищі цінності держави, які піддаються правовому регулюванню, охороні й захисту.

Так, згідно зі статтями 1 і 3 Конституції України Україна є суверенною й незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження та забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Таким чином, забезпечення реалізації прав і свобод людини можливе виключно в разі визнання Україною статусу правової держави. На конституційному рівні це закріплено в розділі VIII «Правосуддя» Основного Закону України, у якому передбачається, зокрема, порядок судового захисту як окремий механізм гарантій дотримання таких прав і свобод. Водночас Конституція України як фундаментальний акт, яким задекларовано головні, невичерпні права й обов'язки кожного громадянина, не може у своєму змісті охопити весь порядок регулювання. Для цього кожна правова система з метою забезпечення правопорядку містить систему законодавства, зокрема Закон № 1402-VIII, який відображає послідовність здійснення судової реформи, організації судової влади та, серед іншого, порядок реорганізації вищих спеціалізованих судів і Верховного Суду України й засади їх діяльності до утворення Верховного Суду.

Отже, хоч і в порушення Основного Закону України в частині поділу влад, доступу до правосуддя, порушення незалежності суддів, Закон № 1402-VIII у розділі «Прикінцеві та перехідні положення» законодавчо передбачив елементи послідовності й безперервності судової влади. Згідно з положеннями пунктів 6 і 7 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII Верховний Суд України діє в межах своїх повноважень, визначених процесуальним законом, до початку роботи Верховного Суду в складі, визначеному цим Законом, та до набрання чинності відповідним процесуальним законодавством, що регулює порядок розгляду справ Верховним Судом у складі, визначеному цим Законом. До припинення повноважень і ліквідації (з дня початку роботи Верховного Суду в складі, визначеному цим Законом) статус, структура, повноваження, порядок роботи, зокрема, Верховного Суду України, права, обов'язки, гарантії суддів цього суду визначаються Законом України «Про судоустрій і

статус суддів» (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 41–45, ст. 529; 2015 р., № 18–20, ст. 132 з наступними змінами).

Отже, Верховний Суд України реалізував таке повноваження у спосіб, передбачений частиною другою статті 19 Конституції України.

Наслідком визнання Верховного Суду України неналежним суб'єктом після 30 вересня 2016 року є ризик блокування діяльності судової системи України в цілому та руйнування правопорядку в державі загалом. Громадяни України можуть бути позбавлені гарантованого права на розгляд справи незалежним і безстороннім судом, а саме перегляду їх справ найвищим судовим органом як останньою судовою установою на національному рівні, що не відповідає статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та суперечить частині четвертій статті 55 Конституції України. Адже громадяни будуть позбавлені правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до міжнародних судових установ та до відповідних органів, міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, умовою звернення до яких є використання всіх національних засобів правового захисту.

Таким чином, у своїй діяльності Верховний Суд України щоденно реалізує повноваження відповідно до належного йому конституційно-правового статусу. При цьому відповідна ухвала Конституційного Суду України як процесуальний правозастосовний акт є обов'язковою для врахування в діяльності Верховного Суду України під час здійснення правосуддя й буде констатацією втрати Верховним Судом України свого конституційно-правового статусу.

Верховний Суд України є останньою судовою інстанцією на національному рівні та до утворення Верховного Суду здійснює правосуддя як найвищий судовий орган України. Отже, Верховний Суд України є єдиним органом судової влади з конституційно-правовим статусом з особливими повноваженнями, якими наділений відповідно до такого статусу.

Відсутність у новій редакції Основного Закону України, зокрема в розділі «Перехідні положення», приписів щодо порядку створення будь-якого іншого найвищого судового органу з конституційно-правовим статусом та реалізація чинних положень підпункту 3 пункту 16<sup>1</sup> розділу «Перехідні положення» Основного Закону України, пунктів 6 і 7 розділу XII

«Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII дає підстави для висновку про правомочність Верховного Суду України бути суб'єктом звернення до Конституційного Суду України з поданням щодо неконституційності законів України чи окремих їх положень із 30 вересня 2016 року до утворення Верховного Суду.

Керуючись пунктом 5 частини другої статті 38, пунктом 5 частини другої статті 46 Закону України від 7 липня 2010 року № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» (із наступними змінами), окремими положеннями пункту 7 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» у взаємозв'язку з положеннями підпункту 3 пункту 16<sup>1</sup> розділу XV «Перехідні положення» Конституції України, статтями 13, 39, 40, 70 Закону України «Про Конституційний Суд України», Пленум Верховного Суду України

### **ПРОСИТЬ:**

1. Відкрити провадження за конституційним поданням Верховного Суду України щодо офіційного тлумачення сполучення слів «як неправосудного», ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України.

2. Дати офіційне тлумачення сполучення слів «як неправосудного», ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України, в аспекті співвідношення понять «неправосудність», «незаконність», «необґрунтованість», а також в аспекті необхідності офіційного роз'яснення моменту встановлення неправосудності та у взаємозв'язку з конституційним принципом «обов'язковості судового рішення».

3. Визнати провадження за цим конституційним поданням невідкладним і розглянути його в межах місячного строку, визначеного в частині другій статті 57 Закону України «Про Конституційний Суд України».

У конституційному провадженні за цим поданням братиме участь суддя Верховного Суду України Волков Олександр Федорович та начальник правового управління Берестова Ірина Єрїївна (тел. 044 288 97 33).

Конституційне подання й додатки подаються в 3-х примірниках.

*Додатки:*

1. Копія постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 2016 року № 31 «Про звернення до Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення сполучення слів «як неправосудного», ужитого в частині четвертій статті 62 Конституції України.
2. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР у редакції Закону від 2 червня 2016 року № 1401-VIII (витяг).
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III (Голос України, 19.06.2001, № 107) (витяг).
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI (Голос України, 19.05.2012, № 90-91) (витяг).
5. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV (Голос України, 23.08.2005, № 158) (витяг).
6. Цивільний кодекс України (Голос України, 12.03.2003, № 45) (витяг).
7. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV (Голос України, 18.05.2004, № 89) (витяг).
8. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (Відомості Верховної Ради України, 2010, № 41-42, № 43, № 44-45, ст. 529) (витяг).
9. Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 року.
10. Рішення Конституційного Суду України від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010.
11. Рішення Конституційного Суду України від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010.
12. Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011.
13. Європейська хартія про закон «Про статус суддів» Лісабон від 10 липня 1998 року.
14. Рекомендація CM/Res (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки від 17 листопада 2010 року.
15. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Реквенї проти Угорщини» від 20 травня 1999 року.
16. Копія звернення суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

**Голова  
Верховного Суду України**

**Я.М. Романюк**